

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över betänkandet Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (2018:69)

Ert dnr Ju2018/04195/L5

Domstolsverket har granskat promemorian mot bakgrund av den verksamhet som bedrivs av Sveriges Domstolar, dvs. utifrån hur förslaget kan tänkas påverka verksamheten ekonomiskt, organisatoriskt och utbildningsmässigt.

Förutom att förslaget, av nedan angivna skäl, förväntas medföra ökade kostnader som inte kan hanteras inom ram har Domstolsverket inte något att invända mot förslaget.

Allmänt om ekonomiska konsekvenser

Domstolsverket uppmärksammar att betänkandet inte innehåller någon bedömning av de ekonomiska konsekvenserna för Sveriges Domstolar när det gäller förslagen om utreseförbud och straffsanktioneringen av överträdelse av ett sådant förbud i lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

Vidare förs i betänkandets konsekvensbedömning ett resonemang om att de ekonomiska konsekvenserna av föreslagna ändringar i brottsbalken (införande av barnäktenskapsbrottet och straffskärpningsgrunden) inte blir större än att de kan rymmas inom Sveriges Domstolars nuvarande anslag, med hänsyn tagen till att en viss resursförstärkning torde kunna vara att vänta under de närmaste åren. Domstolsverket har flera invändningar mot detta resonemang.

För närvarande har inga resursförstärkingar vare sig utlovats eller beslutats. Det går därför inte att utgå ifrån att en resursförstärkning kommer att ske. De budgetförstärkingar Domstolsverket yrkat i budgetunderlag har vidare helt andra skäl för sig. Om ett sådant yrkande leder till anslagsförstärkingar beror det på reella behov som har sin grund i andra orsaker och förslagen i detta betänkande har således inte beaktats när yrkandet framställts. De kostnadsökningar utredningens förslag leder till kommer också att vara avsevärt större än vad utredningen utgått ifrån, eftersom de ekonomiska konsekvenserna av förslagen om utreseförbud och straffsanktioneringen av överträdelse av ett sådant förbud inte har ingått i den redovisade bedömningen.

Domstolsverket är därför av uppfattningen att utredningens förslag inte rymms inom Sveriges Domstolars nuvarande anslag.

Konsekvenser för allmän förvaltningsdomstol

Mot bakgrund av uppgifterna i betänkandets bilaga 3 (En undersökning av hedersrelaterade ärenden och domar) och framförallt i bilaga 4 (En undersökning om tillämpningen av straffbestämmelserna om äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa) om antalet ärenden uppskattar Domstolsverket att det i förvaltningsrätt skulle komma att handläggas omkring 50 mål per år angående utreseförbud enligt förslaget.

År 2018 var styckkostnaden för ett LVU-mål i förvaltningsrätt 20 416 kr. Den årliga merkostnaden i förvaltningsrätt skulle därmed uppgå till omkring 1 miljon kronor ($20\,416 \cdot 50 = 1\,020\,800$).

Överklagandefrekvensen beträffande LVU-mål är relativt hög och uppgick under 2018 till 47 procent. Det kan därför antas att cirka 25 mål per år kommer att överklagas till kammarrätt. Styckkostnaden 2018 för ett LVU-mål i kammarrätt var 37 298 kr. De tillkommande kostnaderna för handläggning i kammarrätt uppskattas i och med det till omkring 1 miljon kronor ($37\,298 \cdot 25 = 932\,450$) per år.

När det gäller ändringarna i passlagen (1978:302) är Domstolsverkets bedömning att de överprövningar av passmyndighetens beslut som, i anledning av förslaget, kan tillkomma hos allmän förvaltningsdomstol kan hanteras inom ramen för givna anslag.

Sammantaget uppgår således den årliga tillkommande kostnaden för målhanteringen i allmän förvaltningsdomstol enligt Domstolsverkets bedömning till omkring 2 miljoner kronor per år. Sveriges Domstolars anslag bör ökas med detta belopp.

Konsekvenser för allmän domstol

Domstolsverket delar utredningens bedömning avseende merkostnader för Sveriges Domstolar i anledning av förslaget om ett barnäktenskapsbrott. Anslaget bör därför i denna del förstärkas med 500 000 kronor per år.

Även utredningens bedömning beträffande straffskärpningsgrunden för brott med hedersmotiv (dvs. att kostnadsökningarna för de allmänna domstolarna blir små) bedöms riktig.

Däremot bör förslaget om att kriminalisera att föra ut barn i strid med utreseförbud, alternativt främja att barn reser utomland i strid med sådant förbud, rimligen leda till ökade kostnader för de allmänna domstolarna. Uppskattningsvis kommer domstolsprövning ske i omkring 10 ärenden per år. Jämfört med brottmål angående barnäktenskapsbrott bör de aktuella brottmålen vara något mindre arbetskrävande och kunna likställas med ett genomsnittligt brottmål. År 2018 var den genomsnittliga kostnaden för ett brottmål i tingsrätt 16 016 kronor. Kostnaden i tingsrätt beräknas därmed uppgå till omkring 160 000 kronor per år.

Överklagandefrekvensen för brottmål ligger runt 10 procent, vilket innebär att endast något enstaka mål per år kan förväntas komma att prövas i hovrätt. Sammantaget kan kostnadsökningen för denna kriminalisering antas uppgå till omkring 200 000 kr per år för de allmänna domstolarna.

Konsekvenser för rättsliga biträden

Med den föreslagna regleringen kan förekomsten av offentliga biträden i tillkommande LVU-mål förväntas följa vad som gäller generellt för i 39 § LVU

angivna mål och ärenden. År 2018 fanns i snitt 1,8 förordnade biträden per avgjort LVU-mål. Den genomsnittliga kostnaden för ett offentligt biträde vid förvaltningsrätt respektive kammarrätt i LVU-mål var 12 961 kronor 2018. Om förslaget realiserar bör anslaget Rättsliga biträden därför ökas med omkring 1,75 miljoner kronor ($12\,961 \cdot 75 \cdot 1,8 = 1\,749\,735$) per år.

Som en följd av de förslag som berör de allmänna domstolarna kommer också kostnaden för offentliga försvarare och målsägandebiträden att öka. I merparten av målen kommer såväl, en eller flera, offentliga försvarare och målsägandebiträden att förekomma. Domstolsverket uppskattar denna kostnad till omkring 500 000 kronor per år.

Informations- och utbildningsinsatser

Domstolsverket delar utredningens bedömning att nödvändiga åtgärder avseende informations- och utbildningsinsatser inte är mer omfattande än vid andra lagändringar och att sådana kostnader kan hanteras inom ram.

Sammanfattning

Domstolsverkets beräkningar visar sammanfattningsvis behov av följande anslagsförstärkningar om betänkandets förslag genomförs.

Anslaget Sveriges Domstolar bör ökas med 2,7 miljoner kronor per år, varav 2 miljoner kronor avser de allmänna förvaltningsdomstolarna och 0,7 miljoner kronor avser de allmänna domstolarna.

Anslaget Rättsliga biträden bör höjas med 2,25 miljoner kronor per år, varav 1,75 miljoner kronor avser offentliga biträden och 0,5 miljoner kronor avser offentliga försvarare och målsägandebiträden.

Detta yttrande har beslutats av chefsjuristen Charlotte Driving. Föredragande har varit juristen Martina Rönnerman.

Charlotte Driving

Martina Rönnerman